

- debatt@vl.no
- tips til avdelingen: 22 310 428

tro, etikk, eksistens.

Noen saker krever at vi har mulighet til å gå i dybden. Ikke minst gjelder det spørsmål som angår tro, etikk og eksistens.

Disse sidene er et sted hvor vi gjennom referat, intervju eller analyse gir ekstra plass til et tema.

Er denne mannen e

Jarle Kallestad, Bergen
debatt@vl.no

Han er lett gjenkjennelig, Roger Moore i rollen som James Bond. Men taler han sant om mennesket?

- Stein M. Wivestad har brukt hele sitt yrkesliv i pedagogikkens tjeneste, og de siste årene har han profilert faget som en allmenn ufordring. Ut av den erkjennelsen springer en ny database kalt «Oppbyggelige eksempler», og dessverre for alle James Bond-fans: I den samlingen får den uovervinnelige med kodenavn 007 neppe noen stor plass.
- – I den første fortellingen om James Bond, Casino Royale, framstår helten som sårbar. Han er nesten torturert til døde og villig til å oppgi agentkarrieren for et kjærtegnestorhold. Han mister imidlertid sin kjære og kanskje derfor også sin sårbarhet. En rekke andre Bond-filmer følger et mønster hvor helten framstår som overfladisk og vellykket i yrket så vel som i sengen. Bøker og filmer med helter som alltid gjør suksess kan bevege oss bort fra en sann forståelse av oss selv, men kan fungere oppbyggelig hvis de leses kritisk. Et oppbyggelig kunstverk taler sant om mennesket også om dets begrensninger, sier Wivestad.

Danning ikke nok. Arbeider med innsamling av eksempler springer ut av en frustrasjon over det menneskesynet som fikk innpass i norsk skole på 90-tallet.

- – Jeg har lenge vært imot et syn på mennesket som ensidig tar utgangspunkt i behovene i det moderne produktions-samfunnet. Som gammel skolemann er jeg selvstendig motstander av hverken utdanning eller danning. Men vi må bli mye mer bevisst på at begge deler vil kunne forsterke forskjeller mellom mennesker. De som lykkes i utdannings-systemet og de som oppfatter seg selv som «dannede», kan begynne å se ned på andre. Og de som ikke lykkes, kan bli mismodige eller misunnelige og hatefulle. Danning og utdanning kan virke splittende, og derfor mener jeg vi trenger noe annet som er overordnet, påpeker Wivestad.

OPPPBYGGELEGE EKSEMPLER

BILDER:

Rembrandt: *Sønnen som kom hjem*
Jan Steen: *Sankt Nikolas-festen*
Victor Vasarely: *Grep*

FILMER:

Christophe Barratier: *Mathieu og kor-guttene*
Søren Kragh-Jacobsen: *Skyggen av Emma*
Gus van Sant: *Den enestående Will Hunting*

MUSIKK:

Johann Sebastian Bach: *Largo fra konsert for 2 fioliner og continuo i d-moll*
Benjamin Britten: *Sankt Nikolas*
Edvard Grieg: *Ballade, Op. 24*

TEKSTER:

Bjørnstjerne Bjørnson: *Faderen*
Charles Dickens: *Hårde tider*
Peter, Jesu Kristi apostel: *Kjærligheten skjuler en mengde synd*
Jakob Sande: *Da Daniel drog*
Aasmund O. Vinje: *Faren til den helmarfærende sønnen*

Kilde: oppbyggeligeeksempler.no

– Hva da?

– Jeg tror Søren Kierkegaard er inne på noe grunnleggende viktig når han skriver så mye om oppbygging, det oppbyggelige, det som bygger opp. Hans Oppbyggelige taler har stor aktualitet. Vi finner dette også hos Paulus og hos andre kristne tenkere. På den annen side er danning og utdanning de fremste honnørordene i rådende pedagogisk tenkning. Jeg mener det trengs noe som står over danning og utdanning.

– Er danning og utdanning uelbyttende?

– Nei, kompetanse, kunnskaper, ferdigheter og danning er vel og bra, så langt det rekker. Vi bør fremme både produksjon, moralsk karakter og et retferdig fellesskap. Allerede 300 år før Kristus snakket Aristoteles om «dygder» som måtehold, mot, retferdighet og moralsk visdom, og i de siste 50 årene har aristotelisk forståelse av mennesket fått en renessanse. Alt som gjør oss dugelige er bra, men det mest grunnleggende – det som virkelig bygger opp fra grunnen av, er noe annet. Det er kjærtegn.

